

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР І ЦУКРОВИХ БІРЯКІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор Інституту
біоенергетичних культур і
цукрових буряків НААН
[Signature] М. В. Роїк
«22» січня 2020 р.

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС

ІНСТИТУТУ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР І ЦУКРОВИХ БІРЯКІВ НААН

Розглянуто та затверджено Вченою радою Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН
«22» січня 2020 року, протокол № 1

ПРЕАМБУЛА

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків Національної академії аграрних наук України (далі – Інститут) визнає дотримання норм етичної поведінки всіма членами інститутської спільноти однією з важливих передумов успішної реалізації своєї місії – здійснення вагомого внеску в суспільний розвиток через дослідження, генерування нових знань, їх поширення та підготовку соціально відповідальних, креативних особистостей і конкурентних фахівців. З метою розвитку єдиної організаційної культури Інституту та з урахуванням суспільного запиту щодо високих морально-етичних якостей фахівців було розроблено й затверджено «Етичний кодекс Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН» (далі – Кодекс).

Кодекс розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту», та іншого законодавства України, Статуту та внутрішніх нормативно-правових актів Інституту.

1. СФЕРА ДІЇ КОДЕКСУ

Кодекс визначає ключові цінності, основні принципи й стандарти етичної поведінки. Дія Кодексу поширюється на всіх членів інститутської спільноти, якими є всі учасники наукового та освітнього процесу в Інституті, та на треті особи (роботодавці, представники бізнес-структур, наукова й академічна спільноти, громадські об'єднання, державні установи тощо).

Учасниками освітнього процесу в Інституті є наукові та науково-педагогічні працівники; здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються; фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу; інші працівники.

Від членів інститутської спільноти, кожен з яких несе частку спільної відповідальності за реалізацію місії Інституту, очікується дотримання норм Кодексу у взаємовідносинах із зовнішніми партнерами Інституту та широкою громадськістю.

2. ЦІННОСТІ ТА ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ІНСТИТУТУ

Ключовими цінностями Інституту, на яких базуються організаційна культура та стандарти етичної поведінки, є такі:

- Академічна свобода;
- Інституційна автономія;
- Якість та цілісність наукової й освітньої діяльності;
- Повага до соціально-культурного розмаїття;
- Збалансований розвиток.

В основу Кодексу покладено такі етичні принципи:

- Довіра та співпраця;
- Порядність і справедливість;
- Академічна доброчесність;
- Критичний аналіз і повага до обґрунтованих думок;
- Готовність до змін та прагнення постійного вдосконалення;
- Законність, підзвітність і прозорість;
- Спільна й індивідуальна відповідальність за результати діяльності.

3. ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ

3.1. Загальні (спільні) етичні стандарти

Усвідомлюючи високий статус представника інститутської спільноти, сповідуючи цінності Інституту та керуючись етичними принципами й моральними нормами, кожен її член має:

- Дотримуватись вимог чинного законодавства України, нормативних актів Інституту та загальноприйнятих правил поведінки;
  - Шанувати історію, традиції, ім'я і символіку Інституту;

- Сприяти ефективній діяльності Інституту, підтриманню його позитивного іміджу та репутації як провідного науково-дослідницького, освітнього та культурного центру;
- Поважати права і свободи, честь і гідність особистості, не допускати домагань, приниження, експлуатації будь-якого характеру;
- Коректно, ввічливо, толерантно й уникаючи дискримінації ставитись до кожного члена інститутської спільноти та гостей Інституту, незалежно від статі, віку, посади, статусу, культурних, расових, національних відмінностей, соціального або географічного походження, стану здоров'я, політичних поглядів, релігійних переконань тощо;
- Дотримуватись норм мовного етикету та правил ділової письмової й усної комунікації;
- Дотримуватись принципу академічної доброчесності, зокрема утримуватись від списування, плагіату, фальсифікації та/або допомоги іншим у таких діях, коректно цитувати й наводити джерела інформації, яка використовується в науково-освітній діяльності;
- Бути пунктуальним, своєчасно реагувати на запити інших членів інститутської спільноти, партнерів Інституту та/або представників широкої громадськості, дотримуватись встановлених термінів виконання завдань і взятих зобов'язань;
- Ефективно й раціонально використовувати ресурси (людські, матеріальні, фінансові, інтелектуальні тощо) Інституту та сприяти збалансованому розвитку;
- Відповідально й ощадливо використовувати майно та обладнання Інституту (приміщення, меблі, комп'ютерну техніку, телекомунікаційне і мультимедійне обладнання, бази даних, мережі тощо) за прямим призначенням у науково-освітніх цілях, під час виконання посадових обов'язків та/або для професійного розвитку;
- Ставитись з довірою та вимогливістю один до одного, обмінюватись досвідом та інформацією в межах інститутської спільноти, надавати необхідну підтримку для досягнення найкращих результатів діяльності;
- Виявляти ініціативу щодо підвищення якості науково-освітньої діяльності;
- Утримуватись від поширення неправдивої та/або неперевіреної інформації про Інститут або членів інститутської спільноти, розкриття конфіденційної інформації та персональних даних інших осіб;
- Не виступати від імені Інституту або його структурного підрозділу без спеціальних повноважень;
- Утримуватись від будь-яких форм корупції (зловживання повноваженнями з метою одержання неправомірної вигоди та/або прямого чи опосередкованого пропонування такої вигоди іншим) та повідомляти керівництво Інституту про будь-які прояви корупції, дотримуватися правил етичної поведінки, визначених Розділом VI Закону України "Про запобігання корупції", інших вимог антикорупційного законодавства України;
- Дотримуватись правил безпеки, гігієни праці, підтримувати чистоту і порядок та здоровий спосіб життя;
- Вирішувати конфліктні ситуації конструктивно, в атмосфері взаєморозуміння та поваги, предметно та справедливо;
- В усіх ситуаціях як в межах, так і за межами Інституту утримуватись від будь-яких дій і висловлювань, які суперечать етичним нормам і можуть завдати шкоди іншим людям та/або репутації, майну, фінансовому стану Інституту.

3.2. Специфічні етичні стандарти

Дотримуючись загальних (спільних) етичних стандартів, окремі групи інститутської спільноти мають також узгоджувати поведінку з відповідними специфічними етичними стандартами.

3.2.1. Керівники всіх рівнів мають:

- виявляти лідерські якості та високий професіоналізм, бути взірцем етичної поведінки та допомагати іншим членам інститутської спільноти у розвитку такої поведінки;
- поширювати ключові цінності серед співробітників і здобувачів,

впроваджувати культуру постійного вдосконалення у науково-освітню практику;

- дбати про ефективне використання ресурсів і враховувати економічні та науково-освітні інтереси Інституту в своїй діяльності;
- докладати зусилля для забезпечення належних умов роботи співробітників та навчання здобувачів;
- підтримувати баланс між реалізацією права академічної свободи та забезпеченням продуктивної науково-освітньої діяльності Інституту;
- сприяти відкритості та прозорості науково-освітнього пошуку;
- вживати заходів щодо профілактики порушень норм законодавства, етичних принципів та стандартів поведінки;
- заохочувати співробітників до постійного вдосконалення робочих процесів та надання пропозицій щодо покращень;
- проводити регулярне оцінювання стану організаційної культури та виконання норм Етичного кодексу в Інституті.

3.2.2. Науково-педагогічні працівники мають:

- визнавати, поважати і забезпечувати свободу думки і слова учасників освітнього процесу;
- здійснювати професійну діяльність на високому якісному рівні, підвищувати наукову кваліфікацію і викладацьку майстерність;
- дотримуватись педагогічної етики;
- дотримуватись принципів наукової етики, уникаючи плагіату, привласнення наукових ідей з неопублікованих джерел, фальсифікацій;
- вказувати свою належність до Інституту під час опублікування результатів власних наукових досліджень та навчально-методичних робіт, виконаних у межах трудових та інших договірних відносин з Інститутом;
- об'єктивно і справедливо оцінювати результати наукової та освітньої діяльності;
- утримуватись від відносин, які можуть заважати об'єктивному оцінюванню результатів наукової та освітньої діяльності, зокрема, комерційного партнерства, відносин боржника та кредитора, непередбаченої винагороди тощо.
  - - бути відповідальним за професійний і моральний розвиток здобувачів.
  - - поважати особистість аспіранта і гарантувати захист його гідності та прав.
  - - здійснювати професійну взаємодію із здобувачами на засадах педагогіки співробітництва, суб'єкт - суб'єктних відносин.
  - - дотримуватися високого рівня культури поведінки, поводитися з аспірантами і колегами стримано, тактовно, ввічливо, толерантно.

3.2.3. Адміністративні працівники та допоміжний персонал мають:

- сумлінно виконувати професійні обов'язки на високому якісному рівні;
- створювати сприятливі умови для ефективної діяльності всіх членів інститутської спільноти, розкриття творчого потенціалу учасників науково-освітнього процесу, розвитку організаційної культури;
- мінімізувати бюрократичні процедури до рівня, який забезпечить продуктивність роботи членів інститутської спільноти;
- проводити аналіз внутрішньої діяльності та процесів з метою виявлення можливостей їх покращення, запобігання порушень етичних стандартів.
  - визнавати різні погляди, підходи, форми та методи здійснення освітньої та наукової діяльності колег, висловлювати критичні зауваження та пропозиції коректно й аргументовано.
  - відстоювати професійну честь і гідність своїх колег, не допускати осуду, упередженої критики на їхню адресу.

3.2.4. Здобувачі вищої освіти мають:

- використовувати всі можливості, які пропонує Інститут, для набуття фахових компетенцій та особистісного розвитку;
- самостійно, уникаючи плагіату й фальсифікацій та дотримуючись встановлених вимог, виконувати письмові роботи й інші завдання;
- утримуватись від використання будь-яких недозволених матеріалів, носіїв інформації чи технічних засобів під час заходів проміжного і підсумкового контролю;
- не надавати прямо або опосередковано неправомірну вигоду чи подарунок іншим членам інститутської спільноти з метою схилити їх до протиправного використання службових повноважень;
- повідомляти керівництво Інституту про будь-які прояви корупції;
- надавати підтримку іншим здобувачам у процесі навчання.

3.3. Стандарти етичної поведінки щодо партнерів Інституту та третіх сторін

У відносинах з партнерами Інституту та третіми сторонами кожен член інститутської спільноти має:

- дотримуватись загальних (спільних) і специфічних стандартів етичної поведінки;
- ввічливо та з повагою ставитись до партнерів і гостей Інституту;
- відповідально ставитись до розвитку відносин з партнерами, спонсорами Інституту, органами влади, професійними мережами тощо;
- забезпечувати прозорість використання спонсорської допомоги Інституту, отриманої у формі грошей, матеріальних цінностей або послуг;
- не використовувати свої службові повноваження, становище, будь-яке державне та власне майно або кошти Інституту в приватних інтересах або з метою одержання неправомірної вигоди;
- з розумінням ставитись до культурних особливостей та стандартів етичної поведінки іноземних партнерів і гостей Інституту.

4. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом та обов'язками члена інститутської спільноти, що впливає/може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання своїх повноважень та може призвести до негативних наслідків для інших членів інститутської спільноти чи Інституту загалом і порушити при цьому визначені цим Кодексом етичні принципи та стандарти поведінки.

Для уникнення порушень етичних стандартів у наслідок конфлікту інтересів член інститутської спільноти має:

- відмежовувати свою поза інститутську діяльність та приватні інтереси від посадових обов'язків в Інституті. Виконання зовнішніх контрактних та грантових зобов'язань не повинно вступати у конфлікт зі здійсненням основних видів діяльності;
- уникати конфлікту інтересів, які можуть виникнути через приватні відносини (сімейні, родинні, дружні) з іншими членами інститутської спільноти. У разі появи такого конфлікту інтересів необхідно знаходити прозоре та справедливе для всіх рішення.

Прийняття рішень, що впливають на інтереси більшості членів інститутської громади, має спиратись на їх попереднє громадське обговорення. У разі виникнення ситуацій та/або питань, не врегульованих цим Кодексом, член інститутської спільноти може проконсультуватись у керівника, а за необхідності – в Комісії з етики.

Для зовнішнього врегулювання реального або потенційного конфлікту інтересів застосовуються норми Закону України «Про запобігання корупції».

5. АДМІНІСТРУВАННЯ

5.1 Визнання Кодексу інститутською спільнотою

Кожен член інститутської спільноти має ознайомитись з Кодексом, дотримуватись його вимог і розуміти персональну відповідальність перед іншими за свою діяльність і поведінку. В Інституті заохочується поведінка, яка варта визнання та наслідування, як взірцева.

5.2 Повідомлення про порушення

При виявленні порушень Кодексу член інститутської спільноти може самостійно вжити корегувальних заходів або звернутись до безпосереднього керівника. Член інститутської спільноти також може скористатись правом звернутись до керівника вищого рівня.

Особи, які повідомляють про порушення або ймовірне порушення, мають гарантію захисту від переслідування.

5.3 Розв'язання етичних конфліктів

При виникненні етичних конфліктів між членами інститутської спільноти оптимальним способом розв'язання є добровільне примирення.

За неможливості врегулювання конфлікту в робочому порядку член інститутської спільноти може подати заяву до Комісії з етики.

5.4 Комісія з етики

5.4.1 *Комісія з етики* (далі Комісія) – колегіальний експертно-консультативний орган, метою якого є сприяння дотриманню етичних принципів і стандартів та розв'язанню етичних конфліктів між членами інститутської спільноти. У своїй діяльності Комісія керується чинним законодавством України, цим Кодексом та іншими нормативними актами Інституту.

Члени Комісії працюють на громадських засадах. Склад Комісії, процедури призначення та припинення повноважень її членів, розгляду порушень, особливості функціонування може визначатись відповідним Положенням.

До складу Комісії з етики можуть входити запрошені внутрішні або зовнішні експерти з тих питань, які розглядаються. Залучені фахівці мають право готувати експертні висновки, брати участь в обговоренні відповідних питань.

5.4.2 Завдання Комісії:

Завданнями Комісії з етики є:

- сприяти зміцненню довіри, партнерським відносинам між учасниками науково-освітньої діяльності, консолідації інститутської спільноти;
- налагоджувати діалог і досягати згоди шляхом об'єктивного та принципового обговорення складних етичних ситуацій;
- консультувати в ситуаціях, які викликають невпевненість в їх етичності, та щодо дій, які можуть призвести до порушень норм Кодексу;
- представляти Інститут у зовнішніх відносинах з питань академічної культури та виконання норм Кодексу в Інституті;
- надавати експертні оцінки щодо етичності дій і поведінки членів інститутської спільноти та рекомендації щодо застосування санкцій за порушення Кодексу;
- розробляти рекомендації щодо покращення культури поведінки членів інститутської спільноти та поширення етичних цінностей, принципів та стандартів.

5.5 Відповідальність за порушення

Порушення положень Кодексу за наявності ознак юридичної відповідальності підлягає розгляду згідно з вимогами чинного законодавства.

Конкретні види санкцій та способи дисциплінарного впливу, особливості їх застосування можуть визначатись відповідним Положенням.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей Кодекс набуває чинності після обговорення у структурних підрозділах Інституту, з моменту його ухвалення Вченою радою Інституту та введенням в дію наказом директора Інституту.